

Țările Grupului de la Vișegrad – 10 ani de la aderarea la UE: destule motive de sărbătorit, însă mai sunt încă multe de făcut pentru a deveni jucători de bază în Europa

- **Țările Grupului de la Vișegrad (V4) sunt mai puternice din punct de vedere economic și mai importante la 10 ani de la aderarea la Uniunea Europeană (UE)**
  - PIB-ul anual al V4 a crescut cu ~1 punct procentual (pp) în plus ca urmare a aderării la UE
  - PIB-ul pe cap de locuitor exprimat în euro a crescut de peste două ori în Slovacia și Polonia
  - Puterea de cumpărare internă a ajuns la 65% din media UE15; disparitatea veniturilor s-a redus cu 1/3
  - Exporturile V4 au crescut de trei ori mai rapid decât exporturile UE15; V4 este în prezent al patrulea cel mai mare exportator din UE28
  - V4 este al doilea cel mai mare producător auto din Uniunea Europeană, după Germania
  - Calitatea vieții în V4 s-a îmbunătățit mai mult decât în Marea Britanie și în Germania
- **Probleme pe care țările Grupului de la Vișegrad trebuie să le rezolve în următorii zece ani în UE**
  - **CZ:** lupta împotriva corupției și creșterea eficienței instituționale; diversificarea surselor de energie și adaptarea ofertei educaționale la potențialul industrial
  - **HU:** accelerarea creșterii prin reducerea șomajului, îmbunătățirea alocării fondurilor europene și scăderea cheltuielilor publice
  - **PL:** creșterea cheltuielilor pentru cercetare și dezvoltare; trecerea de la o economie bazată pe producție la o economie bazată pe inovație
  - **SK:** reforma instituțiilor publice și creșterea flexibilității pieței muncii

Țările Grupului de la Vișegrad (Republica Cehă, Ungaria, Polonia și Slovacia) au aderat la Uniunea Europeană în 2004, din poziția de economii relativ nedezvoltate, dar care prezentau un potențial imens. Cu o populație de peste 64 de milioane, echivalentul a 13% din populația UE28, economia țărilor Grupului de la Vișegrad reprezenta doar aproximativ 3,7% din totalul producției UE28. „La zece ani de la aderarea la UE, progresul socio-economic al V4 este evident. Apartenența la UE a stimulat atât creșterea economică, cât și importanța statelor V4. PIB-ul total al țărilor a crescut cu 50% în ultimul deceniu, reprezentând 5,4% din cel al UE28. Importanța acestor țări a devenit vizibilă mai ales la nivelul schimburilor comerciale internaționale, V4 devenind al patrulea cel mai mare exportator din UE. De asemenea, aceste țări au înregistrat și o convergență puternică a veniturilor. PIB-ul V4 pe cap de locuitor, evaluat pe baza standardelor puterii de cumpărare, a crescut de la 49% din media UE15 în 2003 la 65% în 2013. Prin urmare, disparitatea veniturilor dintre V4 și vechile state membre UE s-a redus cu o treime”, afirmă Juraj Kotian, Director Cercetare Macro/FI pentru ECE în cadrul Erste Group.

Creșterea medie anuală a V4 a fost cu aproximativ 1 pp mai ridicată datorită aderării la UE

Pentru a evalua cât mai corect impactul general al aderării la UE asupra țărilor Grupului de la Vișegrad, analiștii Erste au realizat o estimare pe baza celor patru țări europene care au înregistrat o creștere similară celor din V4 pe parcursul unui deceniu (Austria 1965-1975, Norvegia 1969-1979, Portugalia 1967-1977 și Spania 1967-1977), dar nu au fost membre UE timp de încă 10 ani. „Pe baza acestui reper, estimăm că apartenența la UE a adăugat aproximativ 1 pp pe an la creșterea medie anuală din V4 în ultimul deceniu”, explică Juraj Kotian.

Un aspect și mai important este faptul că acest progres s-a reflectat cu mult dincolo de indicatorii de bază, precum creșterea PIB-ului pe cap de locuitor. Conform evaluării indicelui privind calitatea vieții (un indicator care măsoară nu doar bunăstarea materială, ci și alte variabile, cum ar fi speranța de viață, abandonul școlar, inegalitatea veniturilor, disparități salariale între sexe, rata omuciderilor etc.), trei dintre cele patru țări V4 au urcat în clasamentul privind calitatea vieții, Republica Cehă depășind chiar Italia și Marea Britanie. Slovacia, Republica Cehă și Polonia s-au situat printre primele cinci țări cu cea mai semnificativă îmbunătățire a punctajului în ultimii zece ani, în timp ce Ungaria a ocupat locul al doilea ca deteriorare a acestui indice, după Grecia.

Convergența prețurilor a trebuit să evolueze concomitent cu convergența veniturilor. Nivelul agregat al prețurilor din V4 a crescut la 56% din cel al UE15 în 2012, de la 46% în 2003. Decalajul prețurilor s-a redus cu 1/5. Bunurile și serviciile ale căror prețuri au atins sau s-au apropiat foarte mult de nivelul din UE15 sunt comunicațiile cu 102%, îmbrăcămintea și încălțăminte cu 89% și energia electrică și gazul cu 80% (2012). Cel mai mare decalaj al prețurilor se menține la nivelul serviciilor publice reglementate, precum sănătatea și educația, din cauza neliberalizării pieței și a preferinței guvernelor de a furniza multe servicii gratuit sau la prețuri scăzute, însă în detrimentul calității.

Extinderea UE aduce beneficii membrilor UE vechi și noi datorită fondurilor UE și liberalizării comerțului; regiunea V4 este al patrulea cel mai mare exportator din UE28

Aderarea la UE a adus noi oportunități companiilor din V4, oferindu-le acces la o piață unică cu peste 500 milioane de consumatori. Beneficiile nu s-au lăsat așteptate și exporturile țărilor din V4 au înregistrat astfel o dinamică remarcabilă. Dealtfel, exporturile au devenit unul dintre cele mai importante avantaje ale regiunii, trei dintre cele patru țări V4 (Slovacia, Ungaria și Republica Cehă) numărându-se printre cele mai deschise cinci economii din UE. Țările V4 au depășit vechi membri ai UE în ceea ce privește creșterea exporturilor cu o marjă considerabilă. Exporturile țărilor V4 au crescut de trei ori mai rapid decât exporturile statelor din vechea UE15. Regiunea V4 este acum al patrulea cel mai mare exportator din UE28 (față de locul al șaselea ocupat în 2003), devenind un competitor redutabil în rândul exportatorilor europeni. În același timp, țările V4 au avut succes și pe piețele externe – exporturile lor către țările non-UE28 au crescut de patru ori comparativ cu 2003.

Pe de altă parte, extinderea Uniunii Europene a oferit companiilor din Europa Occidentală șansa unică de a construi noi capacități de producție în V4 sau de a le moderniza pe cele existente, ceea ce le-a crescut competitivitatea atât pe piața internă UE, cât și pe piața externă. Producția de mașini a devenit cea mai importantă industrie exportatoare din V4. Țările V4 au depășit în mod constant producția de mașini din vechile state membre UE și V4 a devenit al doilea cel mai mare producător de mașini din UE, după Germania.

Și economia austriacă a beneficiat de pe urma aderării țărilor V4 la UE. Ponderea exporturilor către țările V4 în totalul exporturilor Austriei a crescut de la 8,9% în 2003 (anul dinaintea aderării) la 12,4% în 2012. Cea mai mare creștere a exporturilor Austriei în funcție de destinație a fost cea către Slovacia (influențată și de adoptarea monedei euro în 2009), de la 1,3% în 2003 la 3,5% în 2012, în timp ce Ungaria a fost singura dintre cele patru țări care și-a pierdut din importanța de importator de bunuri și servicii austriece (de la 3,6% la 2,9%). Această evoluție negativă ar putea fi explicată parțial prin deprecierea monedei HUF față de EUR înregistrată în ultimii ani. Având în vedere rolul important al exporturilor în creșterea economiei Austriei, extinderea pieței exporturilor menționată mai sus, accelerată de aderarea V4 la UE, a reprezentat un stimulent pentru economia austriacă.

Alături de liberalizarea comerțului, fondurile europene joacă un rol crucial pentru V4, facilitând proiecte care au îmbunătățit imaginea infrastructurii și au susținut IMM-urile. Pentru regiunea V4 s-au alocat încă 135,4 miliarde EUR în cadrul noului exercițiu bugetar pentru Politica de Coeziune 2014-2020.

Probleme pe care țările Grupului de la Vișegrad trebuie să le rezolve în următorii zece ani în UE

Chiar dacă toate țările V4 s-au angajat să adopte moneda euro, numai Slovacia a aderat până acum la zona euro. Subiectul nu este încă de actualitate pentru celelalte țări V4, adoptarea monedei euro urmând să aibă loc cel mai probabil abia la sfârșitul acestui deceniu, când statele vor îndeplini toate criteriile de la Maastricht (și Pactul Fiscal) și noua configurație a zonei euro va fi mai bine cunoscută. Beneficiile pe termen lung generate de deschiderea economiilor V4 și de orientarea lor spre export către zona euro sunt factori care ar putea avea un rol semnificativ în adoptarea monedei euro. De aceea, aderarea la zona euro și la Mecanismul European de Stabilitate (MES) rămân subiecte deschise pentru celelalte trei țări din V4 în următorul deceniu. Având în vedere prezența instituțiilor financiare cu operațiuni transfrontaliere, ambele aspecte sunt extrem de importante pentru regiune. Adoptarea unei atitudini pasive sau chiar contrare ar fi contraproductivă.

Din punct de vedere demografic, regiunea Europa Centrală și de Est (ECE) se înscrie în tendințele europene generale: rate scăzute ale natalității și speranța de viață în creștere. Prin urmare, tot mai puțini oameni vor intra pe piața muncii. Astfel, analiștii Erste preconizează că, mai devreme sau mai târziu, importanța imigrației va crește în toate țările V4. *„Având în vedere scăderea constantă a populației, capacitatea V4 de a atrage și de a integra imigranți se va dovedi decisivă. Acest aspect este deosebit de relevant pentru dimensiunea populației active. Dacă țările V4 nu sunt pregătite să facă eforturi semnificative pentru a atrage mână de lucru calificată din străinătate pe termen mediu, este previzibil că penuria de forță de muncă va afecta semnificativ potențiala creștere a PIB-ului în regiune”*, explică Rainer Münz, Director Research & Knowledge Center în cadrul Erste Group.

Opinia analiștilor Erste Group privind economiile locale:

- „Corp sănătos, minte nesănătoasă” este cea mai bună descriere a economiei cehe. Punctele slabe sunt legate de cererea internă, sentimentul de neîncredere și restricțiile fiscale excesive. În 2012, cehii ocupau locul al doilea în rândul celor mai pesimiste națiuni din lume, conform unui studiu Gallup. Grecii se situau pe primul loc. Diferența dintre indicatorii fundamentali ai Republicii Cehe și ai Greciei este atât de evidentă, încât singura explicație este „minte nesănătoasă”. *„Pentru a elimina blocajul, economia cehă trebuie să limiteze corupția și să își îmbunătățească eficiența instituțiilor. Ambele reprezintă o prioritate pentru noul guvern, alături de susținerea investițiilor. Prioritățile pe termen lung trebuie să fie diversificarea surselor de energie și creșterea ponderii absolvenților de studii tehnice în vederea valorificării pe deplin a potențialului industrial”*, recomandă David Navratil, Director Cercetare în cadrul Česká spořitelna.
- Pentru Ungaria, intensificarea schimburilor comerciale internaționale a fost cel mai important beneficiu al aderării la UE. Anul trecut, exporturile totale au atins o cifră record de 81,8 miliarde EUR, dintre care 77% au fost orientate spre UE. Totuși, intrările semnificative de fonduri europene (5,5% din PIB în 2013; 2,4% media pe zece ani) rămâne unul dintre principalele argumente în favoarea aderării Ungariei la UE. Totuși, acest lucru a avut și unele efecte negative deoarece fondurile europene nu au fost distribuite nici eficient, nici optim. În plus, au contribuit la mascarea problemelor structurale, precum cheltuielile publice ridicate (50% din PIB) și rata scăzută de ocupare a forței de muncă (53%). *„Principala provocare a Ungariei în următorii ani va fi obținerea unor îmbunătățiri semnificative în aceste domenii pentru a stimula creșterea încă redusă (0,8%)”*, precizează Gergely Gabler, Director Cercetare Fixed Income în cadrul Erste Ungaria.
- Dincolo de avantajele economice evidente ale integrării tot mai profunde, deschiderea pieței muncii a fost una dintre cele mai benefice schimbări pentru Polonia. Rata șomajului a scăzut vizibil și remiterile au crescut, generând un impact pozitiv asupra gospodăriilor. Mai mult, avântul investițiilor publice înainte de Campionatul European din 2012 nu ar fi fost probabil atât de puternic dacă nu ar fi existat și fondurile europene. Acestea au salvat Polonia de la recesiune atunci când toată Europa se confrunta cu criza. *„Considerăm că majorarea fondurilor pentru cercetare și dezvoltare și transformarea într-o economie bazată pe inovație sunt cele mai mari provocări cărora va trebui să le facă față Polonia”*, declară Katarzyna Rzentarzewska, analist Fixed Income în cadrul Česká spořitelna.
- Integrarea economică tot mai profundă, în special la nivelul schimburilor comerciale internaționale, a fost principalul beneficiu al aderării Slovaciei la UE. În plus, fiind singura țară din V4 care a intrat în zona euro, Slovacia a eliminat volatilitatea cursului valutar și s-a diferențiat astfel de țările din grup. Cu toate acestea, adoptarea monedei euro a avut unele costuri, care la momentul aderării nu erau cunoscute. Stabilirea unui nivel foarte ridicat pentru rata de convergență a provocat un efect nedorit în timpul crizei. Prețurile de retail și costurile salariale din Slovacia au devenit foarte ridicate comparativ cu cele din țările vecine ale căror monede s-au depreciat. Astfel, șocul a fost absorbit în principal de piața muncii, motiv pentru care șomajul a crescut mult mai mult decât în țările vecine. *„Modernizarea instituțiilor publice și creșterea flexibilității pieței muncii rămân principalele provocări pentru Slovacia în viitor”*, explică Martin Balaz, analist Fixed Income în cadrul Slovenská sporiteľňa.

Cercetare:

Juraj Kotian (Director Cercetare Macro/FI pentru ECE)

Tel: +43 50100 - 17357

E-Mail: juraj.kotian@erstegroup.com

Departament de Relații cu Presa:

Hana Cygonková (Șef Comunicare Externă)

Tel: +43 50100 - 11675

E-Mail: hana.cygonkova@erstegroup.com

Carmen Staicu (Group Press Officer)

Tel: +43 50100 - 11681

E-Mail: carmen.staicu@erstegroup.com

Linda Michalech (Group Press Officer)

Tel: +43 50100 - 11676

E-Mail: linda.michalech@erstegroup.com

Puteți accesa acest text și de pe pagina noastră oficială, accesând: <http://www.erstegroup.com/en/Press/Press-Releases>

